

Suvestinė redakcija nuo 2009-02-01 iki 2010-06-30

Įstatymas paskelbtas: Žin. 1999, Nr. 98-2813, i. k. 0991010ISTAIIII-1392

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
APLINKOS ORO APSAUGOS
ĮSTATYMAS**

1999 m. lapkričio 4 d. Nr. VIII-1392
Vilnius

**PIRMASIS SKIRSNIS
BENDROSIOS NUOSTATOS**

1 straipsnis. Įstatymo paskirtis

1. Šis įstatymas:
 - 1) nustato asmenų teises į švarų orą, pareigas saugoti aplinkos orą nuo taršos, susijusios su žmonių veikla, ir mažinti jos daromą žalą žmonių sveikatai bei aplinkai;
 - 2) nustato priemones, ribojančias aplinkos oro taršą ir mažinančias jos neigiamą poveikį žmonių sveikatai bei aplinkai;
 - 3) reglamentuoja visuomeninius santykius aplinkos oro apsaugos ir kokybės valdymo srityse.
2. Šis įstatymas nereglamentuoja radioaktyviosios taršos, taip pat aplinkos oro taršos, kuri gali atsirasti dėl gamtos procesų ar dėl teršalų pernašų iš kitų valstybių.

2 straipsnis. Pagrindinės šio įstatymo sąvokos

1. **Aplinkos oras** – troposferos oras, išskyrus darbo aplinkos orą.
2. **Užterštumo lygis** – vieno arba daugiau teršalų koncentracija aplinkos ore arba jų nusėdimas paviršiuje per tam tikrą laiką.
3. **Ribinė užterštumo vertė** – mokslinių tyrimų nustatytas aplinkos oro užterštumo lygis, pagal turimas žinias nedarantis žalingo poveikio žmonių sveikatai ir aplinkai.
4. **Siektina užterštumo vertė** – aplinkos oro užterštumo lygis, kuris nustatomas siekiant išvengti didesnio ilgalaikio kenksmingo poveikio žmonių sveikatai ir aplinkai ir kuris turi būti pasiektas per nustatytą laiką.
5. **Pavojaus slenkstis** – aplinkos oro užterštumo lygis, kurį viršijus kyla pavojus žmonių sveikatai ir aplinkai net dėl trumpalaikio poveikio ir kuriam esant atsakingos institucijos turi imtis skubių priemonių.
6. **Teršalai** – medžiaga arba medžiagų mišinys, kuris dėl žmonių veiklos patenka į aplinkos orą ir, veikdamas atskirai ar su atmosferos komponentais, gali pakenkti žmonių sveikatai ir aplinkai arba turtui.
7. **Leistinas nukrypimo dydis** – ribinės užterštumo vertės procentinė dalis, kuria leidžiama viršyti šią vertę, esant šiame įstatyme numatytoms sąlygoms.
8. **Leistinas taršos dydis** – per tam tikrą laiko tarpą iš taršos šaltinio ar šaltinių visumos išmetamų teršalų kiekis, dėl kurio atitinkamoje vietovėje, įvertinus kitų taršos šaltinių išmetamų teršalų poveikį bei ūkinės veiklos plėtros perspektyvą, nebus viršijamos ribinės užterštumo vertės.
9. **Taršos šaltinis** – įrenginys, iš kurio teršalai patenka į aplinkos orą.
10. **Stacionarus taršos šaltinis** – taršos šaltinis, esantis nekintamoje buvimo vietoje.
11. **Mobilus taršos šaltinis** – motorinės transporto priemonės ir kiti judantys mechanizmai, naudojantys degalus.
12. **Taršos šaltinio naudotojas** – taršos šaltinio savininkas arba asmuo, kuriam taršos šaltinis išnuomotas ar suteikta teisė juo naudotis.

13. **Kuras** – dujinė, skysta arba kieta degioji medžiaga, naudojama energijai gauti degimo įrenginiuose. Kuru nelaikomos pavojingos atliekos ir iš anksto neapdorotos buitinės atliekos, nepaisant to, ar jose yra degių medžiagų.

14. **Degalai** – degiosios medžiagos vidaus degimo varikliams.

15. **Zona** – šalies teritorijos dalis, kurioje pagal nustatytą tvarką įvertintas užterštumo lygis.

16. **Aglomeracija** – zona, kurioje yra daugiau nei 250 000 gyventojų arba kurioje dėl gyventojų tankumo (gyventojų skaičiaus kvadratiniam kilometre) būtina vertinti ir valdyti aplinkos oro kokybę.

17. **Nepalankios teršalų išsisklaidymo sąlygos** – meteorologinės sąlygos, nepalankios išsisklaidyti į aplinkos orą patekusiems teršalams.

18. **Sanitarinė apsaugos zona** – aplink stacionarų taršos šaltinį arba keletą šaltinių esantis žemės plotas, kuriame galioja Vyriausybės arba jos įgaliotos institucijos nustatytos specialiosios sąlygos.

19. **Asmenys** – fiziniai ir juridiniai asmenys bei įmonės, neturinčios juridinio asmens teisių.

20. **Geriausias prieinamas gamybos būdas** – veiksmingiausia ir pažangiausia ūkio subjektų veiklos ir jos vykdymo metodų plėtojimo pakopa, kuri rodo, ar tam tikras būdas gali būti naudojamas kaip pagrindas išmetamų teršalų ribinėms vertėms, skirtoms užkirsti kelią teršalų išmetimui, nustatyti.

3 straipsnis. Aplinkos oro apsaugos prioritetai

Aplinkos oro apsaugos prioritetai yra:

- 1) energijos naudojimo veiksmingumo didinimas;
- 2) motorinių transporto priemonių sukeltos taršos mažinimas;
- 3) geriausių prieinamų gamybos būdų ir technologijų diegimas.

4 straipsnis. Aplinkos oro kokybės valdymas

1. Aplinkos ir Sveikatos apsaugos ministerijos tvirtina sąrašą teršalų, kurių kiekis aplinkos ore ribojamas, ir nustato ribines bei siektinas užterštumo vertes, leistinus nukrypimo dydžius ir pavojaus slenksčius.

2. Savivaldybės ir Aplinkos ministerija pagal savo kompetenciją privalo imtis reikiamų priemonių, kad ribinės ar kitos šiame įstatyme nurodytos užterštumo vertės bei pavojaus slenksčiai nebūtų viršyti.

3. Savivaldybės rengia ir suderinusios su Aplinkos ministerija bei kitomis suinteresuotomis valstybės valdymo institucijomis rengia bei tvirtina programas ir numato priemones, kurių turi būti imamasi tose zonose ar aglomeracijose, kur gali kilti pavojus viršyti ribines užterštumo vertes ir pavojaus slenksčius.

5 straipsnis. Aplinkos oro kokybės vertinimas

1. Aplinkos oro kokybės nuolatinė kontrolė privaloma aglomeracijose ir zonose, kur užterštumo lygiai viršija arba gali viršyti ribines užterštumo vertes.

2. Aplinkos oro kokybės matavimai atliekami nustatytoje vietoje nuolat arba epizodiškai imant bandinius.

3. Aplinkos ministerija:

- 1) kartu su suinteresuotomis institucijomis visoje šalies teritorijoje organizuoja oro kokybės rodiklių matavimus bei kitus tyrimus, reikalingus aplinkos oro kokybei įvertinti;
- 2) nustato minimalų matavimų skaičių, įgalinantį gauti informaciją, reikalingą aplinkos oro būklei įvertinti;
- 3) nustato aplinkos oro kokybės vertinimo tvarką.

6 straipsnis. Aplinkos oro monitoringas

Aplinkos oro kokybės ir taršos šaltinių monitoringas yra aplinkos monitoringo dalis. Aplinkos monitoringą nustato Aplinkos monitoringo įstatymas.

7 straipsnis. Zonos ir aglomeracijos, kuriose užterštumo lygis viršija ribines užterštumo vertes

1. Aplinkos ministerija kartu su Sveikatos apsaugos ministerija sudaro ir tikslina sąrašus zonų ir aglomeracijų, kuriose užterštumo vienu arba daugiau teršalų lygis:

- 1) viršija ribines užterštumo vertes kartu su leistiniais nukrypimo dydžiais;
- 2) viršija ribines užterštumo vertes, bet neviršija šių verčių kartu su leistiniais nukrypimo dydžiais.

2. Savivaldybės rengia ir suderinusios su Aplinkos ministerija šio straipsnio 1 dalyje nurodytoms zonoms bei aglomeracijoms tvirtina programas ribinėms užterštumo vertėms pasiekti ir užterštumo lygiui toliau mažinti. Programos turi būti viešos ir laisvai prieinamos visuomenei.

3. Jeigu kurio nors teršalo koncentracija viršija arba gali viršyti ribinę užterštumo vertę ir leistiną nukrypimo dydį arba pavojaus slenkstį dėl teršalų pernašos iš kitos valstybės, Aplinkos ministerija, remdamasi Lietuvos tarptautinėmis sutartimis, susijusiomis su aplinkos apsauga, dėl sprendimų taršai pašalinti arba jai sumažinti turi teisę konsultuotis su atsakingomis kitos valstybės institucijomis.

8 straipsnis. Zonos ir aglomeracijos, kuriose užterštumo lygis yra mažesnis už ribines užterštumo vertes

1. Aplinkos ministerija kartu su Sveikatos apsaugos ministerija sudaro sąrašą zonų ir aglomeracijų, kuriose užterštumo lygiai yra mažesni už ribines užterštumo vertes.

2. Šio straipsnio 1 dalyje nurodytose zonose ir aglomeracijose turi būti siekiama išlaikyti šiuos mažesnius užterštumo lygius ir kaip galima geresnę aplinkos oro kokybę.

9 straipsnis. Pavojaus slenkščio viršijimas

Jeigu viršijamas pavojaus slenkstis, savivaldybės, Aplinkos ministerija ar kitos suinteresuotos valstybės valdymo institucijos turi kuo skubiau informuoti apie tai visuomenę ir imtis priemonių, kad būtų sumažintas pavojus žmonių sveikatai ir aplinkai.

ANTRASIS SKIRSNIS APLINKOS ORO TARŠOS VALDYMAS

10 straipsnis. Aplinkos oro taršos reguliavimo priemonės

1. Aplinkos ministerija nustato leistiną bendrą iš stacionarių taršos šaltinių išmetamų teršalų kiekį visoje Lietuvos Respublikos teritorijoje ir kiekvienoje apskrityje.

2. Savivaldybės rengia, tvirtina ir įgyvendina aplinkos oro taršos mažinimo programas.

3. Siekdama apsaugoti žmonių sveikatą ir aplinką esant nepalankioms teršalų išsisklaidymo sąlygoms ar iškilus grėsmei, kad gali būti viršijamos ribinės užterštumo vertės, Aplinkos ministerija, suderinusi su savivaldybe, turi teisę laikinai:

- 1) tam tikroje teritorijoje apriboti arba uždrausti transporto priemonių eismą;
- 2) apriboti stacionarių taršos šaltinių veiklą;
- 3) taikyti kitas aplinkos oro taršos mažinimo priemones.

11 straipsnis. Ūkinės veiklos objektų projektavimas, statyba ir rekonstravimas

1. Galinčių daryti poveikį aplinkos orui ūkinės veiklos objektų projektavimo, statybos, rekonstravimo, priėmimo naudoti ir naudojimo tvarką nustato Aplinkos apsaugos įstatymas, Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymas ir kiti įstatymai bei teisės aktai.

2. Statant naujus objektus, kurie gali tapti aplinkos oro taršos šaltiniu, ar juos rekonstruojant, turi būti parinkti geriausi prieinami gamybos būdai. Taip pat turi būti numatomos priemonės aplinkos oro taršai mažinti.

3. Planavimo organizatoriai, planuojamos ūkinės veiklos užsakovai, rengdami ir tvirtindami teritorijų planavimo dokumentus bei planuodami ūkinę veiklą, privalo užtikrinti, kad nebus viršijamos nustatytos ribinės užterštumo vertės ir pavojaus slenksčiai, taip pat nebus naudojamos teritorijos, kuriose dėl natūralių ar dirbtinių sąlygų teršalai sunkiau išsisklaido.

12 straipsnis. Sanitarinė apsaugos zona

Sanitarinių apsaugos zonų nustatymo ir priežiūros tvarką tvirtina Vyriausybė arba jos įgaliota institucija.

13 straipsnis. Kuro reikalavimai

1. Lietuvos Respublikoje naudoti galima tik tokį kurą ir tokius degalus, kurie atitinka Energetikos, Aplinkos ir Susisiekimo ministerijų nustatytus sudėties ir kokybės reikalavimus poveikio žmogaus sveikatai ir aplinkai vertinimo atžvilgiu.

Straipsnio dalies pakeitimai:

Nr. [XI-140](#), 2009-01-12, Žin., 2009, Nr. 10-362 (2009-01-27), i. k. 1091010ISTA00XI-140

2. Gamintojai, importuotojai ir prekybininkai privalo užtikrinti, kad gaminamo, importuojamo ir vartotojams parduodamo kuro bei degalų sudėtis ir kokybė atitiktų šio straipsnio 1 dalies reikalavimus.

3. Gamintojai, importuotojai, prekybininkai, vežėjai ir vartotojai turi užtikrinti, kad vežant, saugant, perkraunant kurą ir degalus būtų taikomos mažai taršios technologijos, o naudojimo metu į aplinkos orą būtų išmetama kaip galima mažiau teršalų.

4. Kuro ir degalų vežimo, saugojimo ir kokybės tikrinimo tvarką nustato Vyriausybės įgaliotos institucijos.

5. Kuro degimo įrenginiuose galima deginti tik tą kurą, kurį nurodo įrenginio gamintojas įrenginio techniniuose ar eksploatacijos dokumentuose ir kurio sudėtis bei kokybė atitinka šio straipsnio 1 dalies reikalavimus.

TREČIASIS SKIRSNIS LEIDIMAS TERŠALUS IŠMESTI Į APLINKOS ORĄ

14 straipsnis. Leistinos taršos normatyvai

1. Aplinkos ministerija rengia stacionarių taršos šaltinių, kuriems nustatomi leistinos taršos normatyvai, sąrašus.

2. Aplinkos ministerija rengia ir tvirtina leistinos taršos normatyvų nustatymo tvarką.

15 straipsnis. Leidimas teršalus išmesti į aplinkos orą

1. Teršalai iš stacionaraus taršos šaltinio gali būti išmetami į aplinkos orą tiksliai tam turint leidimą.

2. Aplinkos ministerija nustato leidimų išdavimo tvarką ir sąlygas.

3. Aplinkos ministerija nustato leidžiamus išmesti į aplinkos orą iš stacionarių taršos šaltinių teršalų kiekius pagal naudojamų technologinių įrenginių pajėgumus ir kitas su aplinkos oro taršos reguliavimu susijusias sąlygas.

4. Pirmenybę leidimui gauti turi:

1) asmenys, gaminantys energiją gyvenamosioms patalpoms, sveikatos priežiūros įstaigoms, taip pat slaugos, vaikų ugdymo ir mokymo įstaigoms;

2) asmenys, kurių ūkinės veiklos metu išmetamų teršalų kiekis ir energijos poreikiai, tenkantys vienam tos pačios rūšies gaminiui, yra mažiausi.

5. Informacija apie išduotus leidimus ir paraiškas jiems gauti turi būti prieinama visuomenei.

6. Stacionaraus taršos šaltinio naudotojas privalo nedelsdamas pranešti leidimą išdavusiai institucijai apie gamybos arba technologinių procesų pokyčius, galinčius padidinti išmetamų teršalų kiekius arba sąlygoti kitų teršalų išmetimą.

KETVIRTASIS SKIRSNIS ASMENŲ TEISĖS IR PAREIGOS

16 straipsnis. Asmenų teisės

Asmenys turi teisę Vyriausybės arba jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka:

- 1) iš valstybės valdymo ir savivaldos institucijų gauti teisingą informaciją apie aplinkos oro būklę, leistinos taršos normatyvus bei planuojamos ūkinės veiklos įtaką;
- 2) dalyvauti planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkos orui vertinimo procese;
- 3) reikalauti, kad būtų nutrauktas kenksmingas ūkinės veiklos objektų poveikis aplinkos orui.

17 straipsnis. Asmenų pareigos

1. Gaminant, vežant, saugant ir naudojant įrangą, produktus ar medžiagas, kurie gamybos, paskirstymo, saugojimo ar naudojimo metu teršia arba gali teršti aplinkos orą, privaloma pasirinkti tokį būdą, kuris apsaugotų aplinkos orą nuo neleistino teršimo.

2. Gamintojai, vežėjai, importuotojai ir naudotojai privalo gaminti, importuoti ir eksploatuoti tik tokius mobilius taršos šaltinius, kurie neviršytų Aplinkos ministerijos nustatytų leistinų taršos dydžių.

3. Gamintojai, vežėjai ir naudotojai privalo naudoti technologinę įrangą ir taršos šaltinius pagal technines sąlygas ir papildomas sąlygas, jeigu jas pagal savo kompetenciją nustatė Aplinkos ministerija arba savivaldybės, suderinusios su sąlygas patvirtinusiomis valstybės institucijomis.

4. Gamintojai, vežėjai ir naudotojai privalo įstatymų ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka informuoti aplinkos apsaugos institucijas ir visuomenę apie aplinkos oro taršą bei priemones, kurių imtasi šiai taršai sumažinti.

18 straipsnis. Taršos šaltinio naudotojo pareigos

1. Taršos šaltinio naudotojas privalo laikytis nustatytų taršos normatyvų ir užtikrinti, kad jam priklausančių taršos šaltinių išmetami į aplinkos orą teršalai, įvertinus esamą užterštumo lygį, neviršytų šiai vietai nustatytų ribinių arba siektinų užterštumo verčių.

2. Stacionaraus taršos šaltinio naudotojas privalo parengti aplinkos oro taršos mažinimo programą, kurioje būtų numatytos priemonės išmetamų teršalų, susidarius nepalankioms teršalų išsisklaidymo sąlygoms, kiekiui sumažinti. Programa teikiama tvirtinti leidimą teršalams į aplinkos orą išmesti išdavusiai institucijai.

3. Taršos šaltinio naudotojas, vykdamas žemės gelmių turtų gavybos, sprogdinimo darbus, įrengiantis sąvartynus ar kitas atliekų saugyklas, privalo taikyti naujausias mažai taršias technologijas, kad būtų sumažintas teršalų išmetimas į aplinkos orą.

19 straipsnis. Teršalų išmetimo į aplinkos orą apskaita

1. Leidimą teršalams į aplinkos orą išmesti turintis taršos šaltinio naudotojas privalo įstatymų ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka tvarkyti žaliavų, kuro, energijos sąnaudų, produkcijos kiekio ir susidarantių bei išmetamų į aplinkos orą teršalų apskaitą.

2. Taršos šaltinio naudotojas leidimą teršalams į aplinkos orą išmesti išdavusiai institucijai privalo teikti ataskaitas. Ataskaitų teikimo tvarką, turinį bei formą nustato Aplinkos ministerija.

20 straipsnis. Teršalų mažinimo priemonių ir atliekų deginimo reikalavimai

1. Išmetamų į aplinkos orą teršalų mažinimo priemonės neturi teršti dirvožemio, vandens ir kitų aplinkos elementų.

2. Draudžiama deginti sausą žolę, nendrynus, ražienas. Draudžiama deginti atliekas, išskyrus atvejus, kai jos deginamos specialiai tam skirtuose įrenginiuose, vadovaujantis šio įstatymo 15 straipsnio 1 dalies nuostatomis.

21 straipsnis. Taršos šaltinio naudotojo pareigos avarijų atveju

1. Kiekvienas taršos šaltinio naudotojas privalo parengti veiksmų planą avarijų atvejams ir jų likvidavimui.

2. Įvykus avarijai, susijusiai su galimu dideliu teršalų išmetimu į aplinkos orą, taršos šaltinio naudotojas privalo nedelsdamas pranešti apie tai savivaldybei, apskrities viršininkui, Aplinkos ministerijai ir Civilinės saugos departamentui, taip pat imtis priemonių avarijai likviduoti ir neigiamam poveikiui riboti.

3. Avarijų likvidavimo planai sudaromi Civilinės saugos ir kitų įstatymų nustatyta tvarka.

PENKTASIS SKIRSNIS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

22 straipsnis. Atsakomybė už šio įstatymo pažeidimus

1. Asmenys, pažeidę šio įstatymo reikalavimus, traukiami atsakomybėn įstatymų nustatyta tvarka.

2. Taršos šaltinio naudotojas, neteisėta veika užteršęs aplinką, privalo atlyginti žalą ir esant galimybei atkurti aplinkos elemento būklę.

23 straipsnis. Tarptautinės sutartys

Jeigu įsigaliojusios Lietuvos Respublikos ratifikuotos tarptautinės sutartys numato kitokias nuostatas negu šis įstatymas, taikomos tarptautinių sutarčių nuostatos.

24 straipsnis. Teisės aktų pripažinimas netekusiais galios

Pripažįstami netekusiais galios:

- 1) Atmosferos oro apsaugos įstatymas (Žin., 1981, Nr. [17-216](#));
- 2) Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo 1984 m. lapkričio 28 d. įsako Nr. X-4418 „Dėl pakeitimų ir papildymų kai kuriuose Lietuvos TSR įstatymų aktuose“ (Žin., 1984, Nr. 34-391) 8 punktas;
- 3) Lietuvos Respublikos teritorijoje galiojančių įstatymų, priimtų iki 1990 m. kovo 11 d., galiojimo laikino pratęsimo įstatymo (Žin., 1997, Nr. [118-3046](#); 1998, Nr. [59-1657](#)) 1 straipsnio 9 punktas.

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

RESPUBLIKOS PREZIDENTAS

VALDAS ADAMKUS

Pakeitimai:

1.
Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas
Nr. [XI-140](#), 2009-01-12, Žin., 2009, Nr. 10-362 (2009-01-27), i. k. 1091010ISTA00XI-140
Lietuvos Respublikos aplinkos oro apsaugos įstatymo 13 straipsnio pakeitimo įstatymas